

tobb etü
SPM

Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi
Center for Social Policy Research

15 Şubat 2013

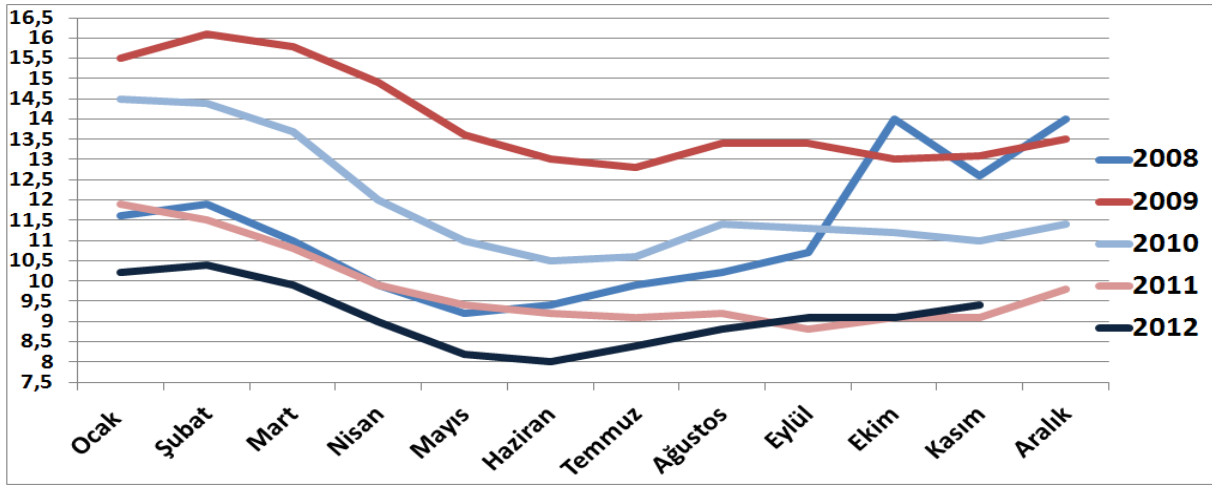
SANAYİDE GELİŞMELER VE İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Esra DOĞAN, Misafir Araştırmacı

Hüseyin ZENGİN, Yardımcı Araştırmacı

Yönetici Özeti

TÜİK, Kasım¹ 2012 işsizlik oranını %9,4 olarak açıklamıştır. Geçtiğimiz ay %9,1 olarak açıklanan işsizlik oranında, 0,3 puanlık bir artış gözlenmiştir. Böylece Temmuz ayı ile birlikte yükselişe geçen oran, geçen ayki yatay seyrenden sonra, tekrar yukarı doğru bir hareket göstermiştir. Buna ek olarak, işsizlik oranının geçen yılın aynı dönemine göre de 0,3 puanlık bir artış gösterdiği görülmektedir. Eylül ayına kadar geçen yılki oranların altında seyreden işsizlik oranı; Kasım ayında da, geçen yıla kıyasla, daha yüksek bir değer almaya devam etmektedir. Son 5 yıla ait işsizlik oranlarındaki değişimin, 0,5 puanlık aralıklarla belirginleştirilmiş hali, Şekil 1’de gösterilmiştir.

Kaynak: TÜİK

Şekil 1: Son 5 Yıla Ait İşsizlik Oranları

Tarım dışı işsizlik oranı ise, geçen yılın aynı dönemine göre 0,3 puanlık bir artışla %11,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı Ekim 2012’de de %11,4 olarak açıklandığından; 0,3 puanlık artış, geçen aya göre yapılan karşılaştırmalar için de geçerlidir.

¹TÜİK tarafından açıklanan işsizlik oranları, “hareketli üçer aylık dönemler” olarak adlandırılan referans dönemi kullanılarak hesaplanmakta ve Ekim, Kasım ve Aralık aylarının kapsandığı zaman dilimi, orta ay adı ile ifade edilmektedir.

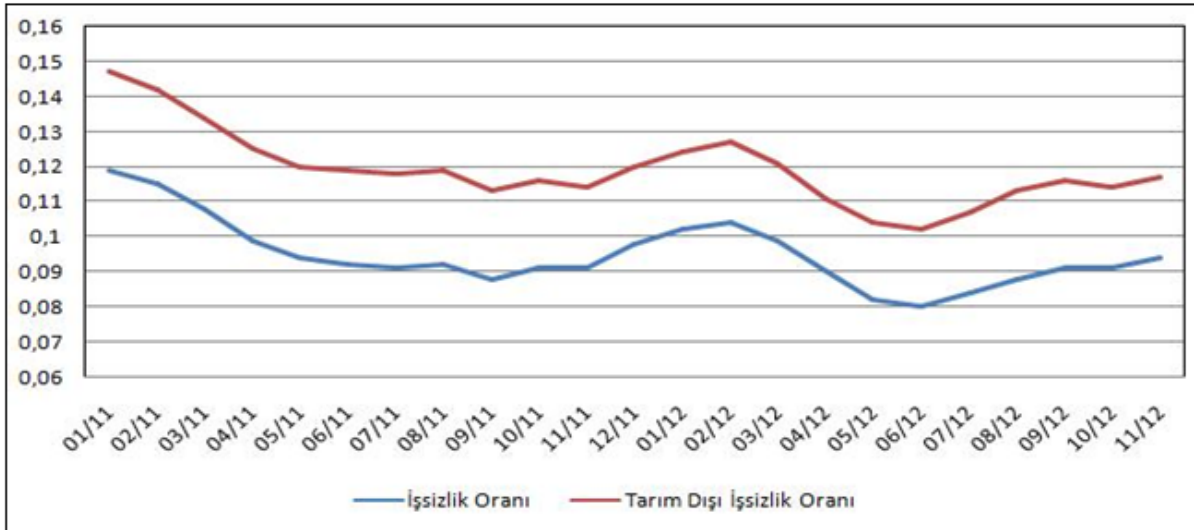
İşsizlik

İkinci ve üçüncü çeyrekte işsizlikte gözlenen düşüş, son çeyrekte sürdürülememektedir.

**Ayrıca, Eylül'e kadar geçen yılın altında seyreden işsizlik oranı;
Kasım ayında da, 2011'e kıyasla, daha yüksek bir değer almaya devam etmiştir**

TÜİK verilerine göre, Ekim 2012'de %9,1 olan genel işsizlik oranı Kasım ayında, 0,3 puanlık bir artışla, %9,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. (Bu artış oranı, 2011'e göre de geçerlidir). Geçen yılın aynı dönemine göre işgücü %4,58 oranında artarak 27 bin 921 bin kişiye ulaşmıştır. İşgücüne katılım ise 1,3 puanlık artışla %50,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. Aylık bazda değişimlere bakıldığında ise, işgücünde 130 bin kişi, işgücüne katılımında ise %0,3'lük düşüşler görülmektedir. Bu değişimler sonucunda işsiz sayısı; geçen yıldan bu yana 201 bin, geçen aya göre ise 89 bin kişi artmıştır.

Tarım dışı işsizlik oranı da geçen yılın aynı dönemine göre 0,3 puanlık bir artış göstererek, %11,7'ye yükselmiştir. Bu oran, bir önceki aydan da 0,3 puan daha yüksektir. Genel işsizlik oranı ve tarım dışı işsizlik oranında gözlenen değişimler Şekil 2'de gösterilmiştir.

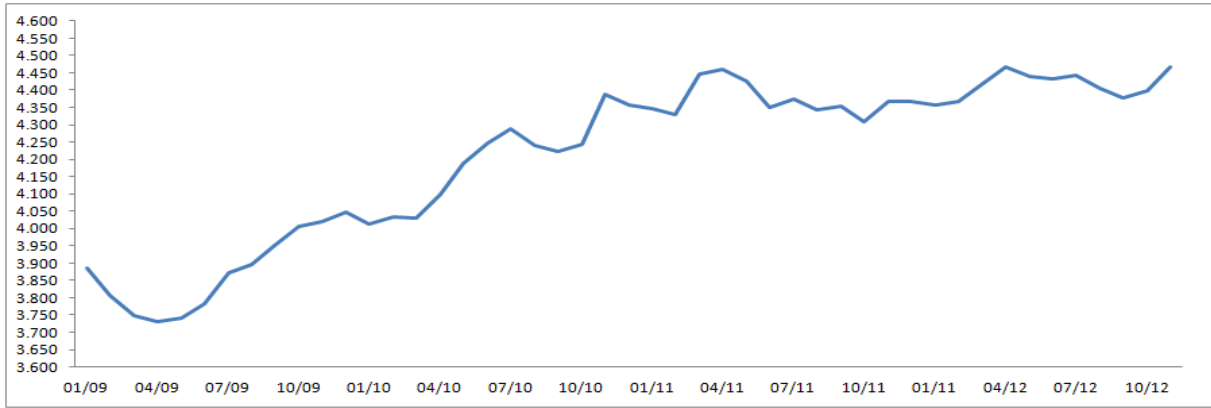
Kaynak: TÜİK

Şekil 2: Genel ve Tarım Dışı İşsizlik Oranları

İstihdam

Kasım 2012’de imalat sektöründeki istihdam bir önceki yıla göre 68 bin kişi artarak, Ocak 2009’dan itibaren gözlenen en yüksek değerine ulaşmıştır.

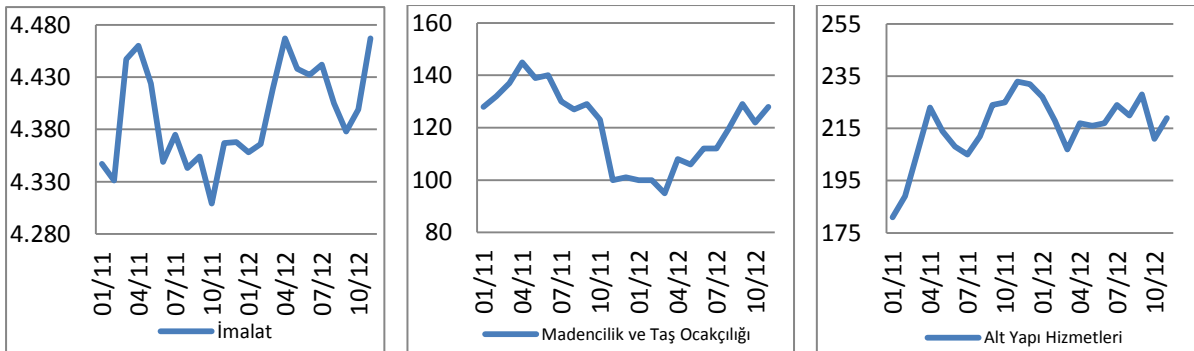
Kasım 2012’de imalat sanayiindeki istihdam bir önceki aya göre 68 bin kişi artarak, 4 milyon 467 bine yükselmiştir. İmalat sektöründe istihdam, Temmuz ayından bu yana düşüş göstermekteydi. Kasım ayında gözlenen bu ciddi artışla birlikte imalat sanayiinde istihdam, 2009’dan bu yana en yüksek değerine ulaşmıştır². İmalat sanayiinde istihdamın seyrinin, 50 bin kişilik aralıklarla belirginleştirilmiş hali, Şekil 3’te gösterilmiştir.

Kaynak: TÜİK

Şekil 3: İmalat Sanayinde İstihdam

İmalat sanayi istihdamında yıllık bazda ise 25 bin kişilik bir artış gözlenmektedir. Madencilik ve taş ocakçılığı ile altyapı hizmetlerindeki istihdam değişimleri de göz önünde bulundurulduğunda, sanayide yıllık bazda toplam 114 bin kişilik istihdam artışı kaydedilmiştir. Şekil 4’te 2011 yılından itibaren sanayi alt sektörlerinde yaratılan istihdam gösterilmiştir.

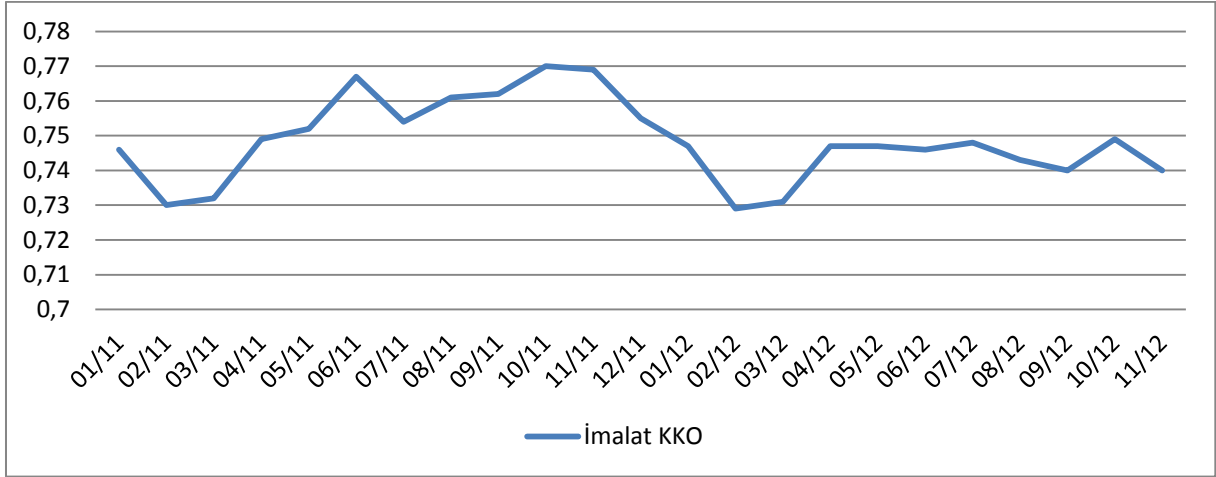
Kaynak: TÜİK

Şekil 4: Sanayi Alt Sektörlerinde İstihdam

² Benzer bir artış Nisan ayında da gözlenmiş; imalat sanayiinde istihdam edilen kişi sayısı 4 milyon 419 binden, 4 milyon 467 bine yükselmişti.

İmalat Sanayi

Sanayinin ana itkisi olan imalat sanayiinde faaliyet gösteren firmaların yöneticilerinin TCMB İktisadi Yönelim Anketi'ne verdikleri yanıtlara göre hesaplanan ve yöneticilerin gelecek döneme dair beklentilerini gösteren "İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı" (KKO), Ekim ayında geçen aya göre 0,9 puanlık bir düşüşle %74 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran geçen yılın aynı dönemine göre ise 2,9 puan daha düşüktür. İmalat sanayiide beklenen toparlanma hala gerçekleşmemiştir.

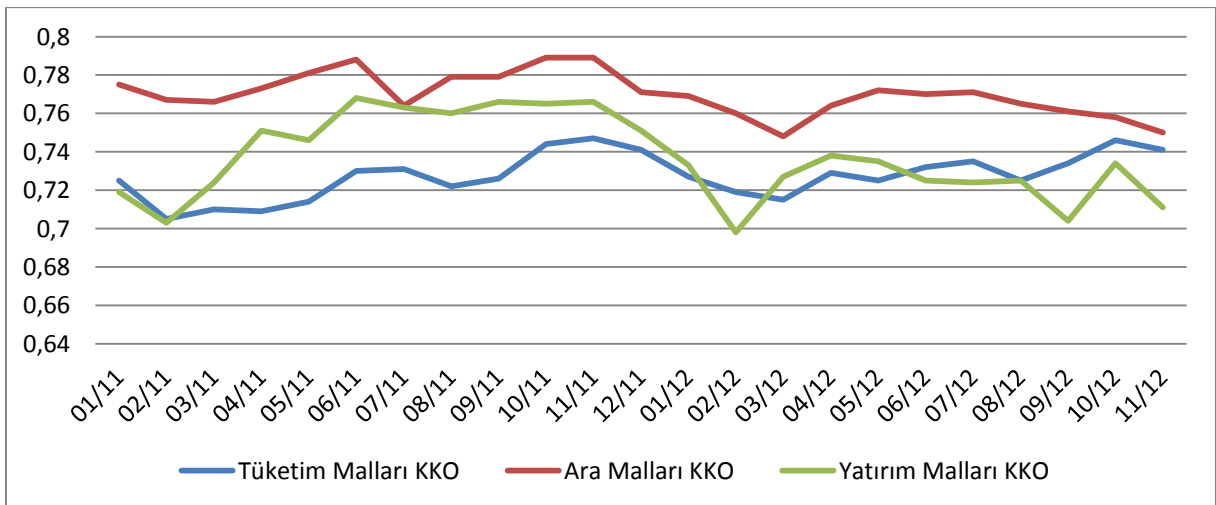

Kaynak: TCMB

Şekil 5: İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Oranları

İmalat sektöründe beklenen toparlanma hala gerçekleşmemiştir.

İmalat sanayiinin alt ana dallarını oluşturan tüketim malları, ara malları ve yatırım malları sektörleri için kapasite kullanım oranları, Şekil 6'da gösterilmiştir.

Kaynak: TCMB

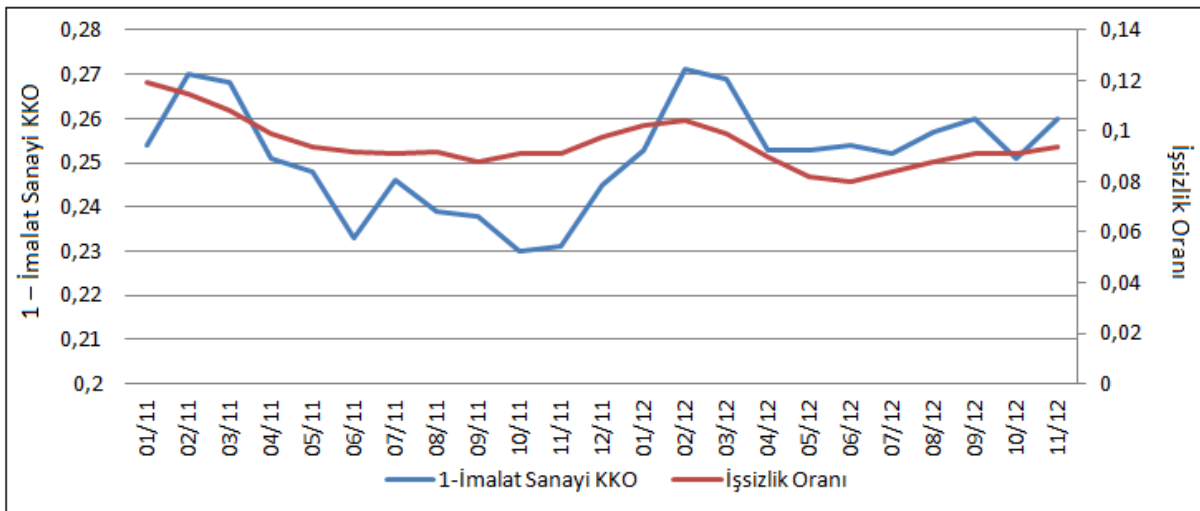
Şekil 6: İmalat Sanayi Alt Sektörlerinde Kapasite Kullanım Oranı

Kasım 2012’de, geçen yıla göre, imalat sanayiinin tüm ana-alt sektörlerinde kapasite kullanım oranı düşmüştür. Tüketim malları, ara malları ve yatırım malları gruplarında sırasıyla 0,6, 3,9 ve 5,5 puanlık düşüşler görülmüştür. Bununla birlikte, gıda ve içecekler ile dayanıksız tüketim malları gruplarındaki kapasite kullanım oranlarındaki ufak artışların da etkisiyle, imalat sanayi genelinde kapasite kullanım oranındaki düşüş 2,9 puanla sınırlı kalarak, %74 seviyesinde gerçekleşmiştir. Geçen ayki değerlerle karşılaştırma yapıldığında ise, imalat sanayiinin tüm alt sektörlerinde kapasite kullanım oranında düşüş gözlenmektedir. Tüketim mallarında 0,5, ara mallarında 0,8 ve yatırım mallarında 2,3 oranında gerçekleşen düşüş; imalat sanayi geneline 0,9 puanlık bir düşüş olarak yansımıştır. Sonuç olarak, Kasım 2012’de %74 olarak gerçekleşen imalat sanayi kapasite kullanım oranı; geçen yılki değerinin 2,9, geçen ayki değerinin ise 0,9 puan altındadır. İmalat sanayiinde bir süredir beklenmekte olan toparlanmaya ilişkin bir işaret hala gözlenmemektedir.

Sonuç

Sanayideki istihdam artışına rağmen, kapasite kullanım oranlarında gözlenen düşüş; olumlu beklentilerin önüne geçmektedir.

Kapasite kullanım oranı, ekonomideki kaynakların tam istihdamına ne kadar yaklaşıldığını ve potansiyelin ne kadarının kullanıldığını göstermektedir. Tam kapasiteye olan uzaklık ile işsizlik arasında gözle görülen ve kayda değer bir ilişki vardır. İmalat sektöründeki bu ilişki Şekil 7’de gösterilmektedir.

Kaynak: TÜİK ve TCMB

Şekil 7: İmalat Sanayinde Kapasite Kullanım Oranı ile İşsizlik Oranı Arasındaki İlişki

2012’de reel kesim güven endeksi, ilk kez Ekim ayında, bir önceki yılın aynı ayına ait değerine çıkmıştır. Ekonomiye duyulan güvendeki artışın toparlanmayı beraberinde getirebileceği düşüncesi, Kasım ayı için bir olumlu beklenti yaratmıştır. Ancak, sanayide bir süredir beklenmekte olan toparlanma, Kasım ayında da kendini gösterememiştir.

Kasım 2012’de, geçen yılın aynı dönemine göre, istihdamda gözlenen 1 puanlık artışla birlikte; istihdam edilenlerin sayısı 1 milyon 24 bin artmıştır. Bu artışın 37 bini tarımda, 987 bini ise tarım dışı sektörlerde gerçekleşmiştir ve istihdam oranı %45,9 seviyesine ulaşmıştır. Bununla birlikte; işgücünde 130 bin kişilik, işgücüne katılım oranında ise 1,3 puanlık artışlar görülmektedir. Sonuç olarak işsiz sayısında 201 bin kişilik bir artış meydana gelmiş ve istihdamda yaratılan artış, işsizlik oranını düşürmeye yetememiştir. Genel işsizlik oranı, 0,3 puan artarak %9,4 seviyesine yükselmiştir. Genel işsizlik oranına ek olarak tarım dışı işsizlikte 0,3, genç işsizliğinde ise 1,8 puanlık artışlar söz konusudur.

Sanayi özelinde ise, istihdamdaki artışa rağmen, tüm alt sektörlerde gözlenen kapasite kullanım oranındaki düşüş; olumlu beklentilerin önüne geçmektedir.